

Eiropas
Komisija

PĀRDOMU DOKUMENTS CEĻĀ UZ ILGTSPĒJĪGU EIROPU LĪDZ 2030. GADAM

Eiropai ir stabila sākuma pozīcija un rezultāti ilgtspējīgas attīstības jomā, taču ilgtspējas problēmas, ar kādām saskaras pasaule, ir nenoliedzamas. ES atrodas piemērotā situācijā, lai kļūtu par pasaules līderi pārejā uz ilgtspējību, palīdzot noteikt globālus standartus un gūt sabiedrisko un ekonomisko labumu, ko dod aizsācējas pozīcija. Komisija šodien nāk klajā ar scenārijiem tam, kā ES un tās dalībvalstis var uzņemties vadību pārejā uz ilgtspējību visu labā un kā Eiropa var līdz 2030. gadam īstenot Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus.

KĀDS IR PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS?

Kopš Ž. K. Junkera vadītās Komisijas pilnvaru termiņa sākuma 2014. gadā ir daudz paveikts, un ilgtspējīgas attīstības prioritātes ir integrētas galvenajās transversālajās programmās, kā arī nozaru politikā un iniciatīvās. ES bija viena no galvenajām virzītājām, kad tika pieņemta Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM), un ES un tās dalībvalstis ierindoja to valstu vidū, kurām ir vislabākie IAM īstenošanas rezultāti pasaulē.

Salīdzinot ar visu pasauli, septiņas ES-27 dalībvalstis ir **10 labāko** starpā globālā ilgtspējīgas attīstības mērķu indeksa sarakstā, bet visas ES-27 dalībvalstis ir **50 labāko** valstu starpā (no 156).

ES-27 dalībvalstīm vidēji ir **visaugstākais vērtējums attiecībā uz 1. IAM** (Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs).

ES-27 dalībvalstīm vidēji ir **otrais augstākais vērtējums attiecībā uz 3. IAM** (Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labklājību jebkura vecuma cilvēkiem).

ES-27 dalībvalstīm vidēji ir viszemākais vērtējums attiecībā uz **12. IAM** (Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus) un **14. IAM** (Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību).

Dalībvalstu starpā pastāv būtiskas atšķirības attiecībā uz 10. IAM sasniegšanu (Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē).

Pēdējo piecu gadu laikā ES ir panākusi **labu progresu** ceļā uz gandrīz visu ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) sasniegšanu.

10

mērena
attālināšanās

9

mērens progress

4

ievērojams
progress

SAGAIĀMĀS PROBLĒMAS UN IESPĒJAS

Daudzas problēmas ir saasinājušās, un ir parādījušās jaunas problēmas, kas apdraud ekonomisko labklājību, mūsu sabiedrību un mūsu vidi. Lai nodrošinātu labāku nākotni visiem, mums ir vajadzīgs jauns ilgtspējīgs ekonomiskās izaugsmes veids:

NO LINEĀRAS EKONOMIKAS UZ APRITES EKONOMIKU

Mūsdienu patēriņa kultūra veicina mūsu dabas kapitāla noplicināšanos un rada slodzi klimatam. **Patlaban cilvēce izmanto resursus, kas ir pielīdzināmi 1,7 zemesložu kapacitātei.** Izmantojot rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku un bioekonomikas stratēģiju, Komisija ir virzījusi ES ekonomiku vairāk aprites virzienā.

Aprites ekonomika potenciāli var:

- līdz 2030. gadam Eiropā radīt neto ekonomisko ieguvumu 1,8 triljona eiro apmērā
- līdz 2030. gadam visā ES panākt vairāk nekā 1 miljonu jaunu darbvietau un
- būt nozīmīga siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā.

ILGTSPĒJA NO LAUKA LĪDZ GALDAM

Pārtikas ražošana turpina radīt slodzi mūsu videi, kamēr 20 % no mūsu pārtikas tiek izšķiesta. ES lauksaimniecība ir panākusi reālu progresu klimata un vides jomā, samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas par 20 % un nitrātu līmeni upēs par 17,7 % kopš 1990. gada. Tomēr darāmā joprojām ir daudz visā pārtikas ķēdē.

Globāla pārtikas un lauksaimniecības sistēma varētu:

- līdz 2030. gadam radīt jaunu ekonomisko vērtību vairāk nekā 1,8 triljonu eiro apmērā
- līdz 2050. gadam radīt 200 miljonu darbvietau
- piegādāt uzturvielām bagātu pārtiku arvien pieaugošam pasaules iedzīvotāju skaitam
- radīt lielākus ienākumus, palīdzēt atjaunot dabas resursus
- samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un būt daudz noturīgāka pret klimata risku

NĀKOTNES VAJADZĪBĀM PIELĀGOTA ENERĢĒTIKA, ĒKAS UN MOBILITĀTE

ES ir starp pasaules līderēm, bet būtu jādara vairāk, lai veicinātu atjaunojamo energoresursu enerģiju, energoefektīvas ēkas un klimatneitrālu transportu. Piemēram, ēkas ir atbildīgas par aptuveni 40 % no enerģijas patēriņa un transports rada 27 % no Eiropas siltumnīcefekta gāzu emisijām.

Tīra enerģija ir nodarbinātības un izaugsmes iespēja:

- mobilizējot publiskās un privātās investīcijas, līdz 2030. gadam var izveidot 900 000 darbvietau atjaunojamās enerģijas tehnoloģiju jomā
- ES var ietaupīt 300 miljardus eiro gadā, samazinot savu atkarību no fosilā kurināmā

SOCIĀLI TAISNĪGAS PĀREJAS NODROŠINĀŠANA

Tehnoloģiskās, strukturālās un demogrāfiskās pārmaiņas savstarpēji ciešāk saistītā pasaulē maina darba raksturu. Atbilstoši ES sociālās labklājības modelim pārejai uz ilgtspējīgu ekonomiku nevajadzētu nevienu personu vai vietu atstāt novārtā.

Sociālajiem ieguldījumiem arī turpmāk jābūt galvenajai prioritātei šādās jomās:

- izglītībā, apmācībā un mūžizglītībā
- darba apstākļos
- veselības aprūpē un ilgtermiņa aprūpē
- sociālajā iekļaušanā un minoritāšu tiesībās
- dzimumu līdztiesībā
- lauku attīstībā

KĀ TO PANĀKT?

Galvenie veicinošie faktori pārejai uz ilgtspējīgu Eiropu līdz 2030. gadam ir:

- izglītība, apmācība, zinātne, tehnoloģija, pētniecība, inovācija un digitalizācija. Piemēram, mākslīgais intelekts daudzās jomās – no veselības aprūpes līdz efektīvākai lauksaimniecībai – var lielā mērā palielināt produktivitāti.
- Finanšu, cenu noteikšana, nodokļi un konkurence: Investīciju plāns Eiropai var mobilizēt daļu no ilgtspējīgai pārejai vajadzīgajiem resursiem, un Komisijas rīcības plāns ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanai būs svarīga daļa no finansējuma ilgtspējas nodrošināšanai. Nodokļu sistēmas un cenu politika ir jāizstrādā tā, lai atspoguļotu ražošanas patiesās vidiskās un sociālās izmaksas un nodrošinātu, ka ilgtspējīgi produkti un pakalpojumi kļūst cenas ziņā vispieejamākie.
- Korporatīvā sociālā atbildība: sociāli un vidiski atbildīgu uzņēmumu veidošana var radīt ilgtspējīgāku peļņu un izaugsmi, jaunas tirgus iespējas un ilgtermiņa vērtību akcionāriem.
- Atvērta un uz noteikumiem balstīta tirdzniecība: sekmējot starptautiskos noteikumus un globālos standartus atbilstīgi IAM un nodrošinot, ka tirdzniecība sniedz labumu visiem, mēs varam palīdzēt panākt ilgtspējīgu Eiropu ilgtspējīgā pasaulē.
- Pārvaldība un politikas saskaņotība: tiesiskums, demokrātija un pamattiesības; miers, taisnīgums un spēcīgas iestādes; laba pārvaldība un labāka regulējuma principi ir pamati, uz kuriem mēs balstāmies. Ir jāpieņem visi dalībniekiem – privātpersonām, uzņēmumiem, pilsoniskajai sabiedrībai un publiskajam sektoram.
- ES – pasaules mēroga celmlauze: Eiropas Savienībai, kas ir vissekmīgākais miera projekts pasaulē un kas ir bijusi daudzu visaptverošu ilgtspējas risinājumu veidotāja, ir nepieciešamā ticamība, kā arī ilgtspējīgai izaugsmei vajadzīgie praktiskie risinājumi.

TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Plašāku pārdomu ietvaros, kas 2017. gada martā tika aizsāktas ar Balto grāmatu par Eiropas nākotni, Komisija ieskicē 3 scenārijus, lai sekmētu uz nākotni vērstu diskusiju par to, kā labāk īstenot IAM:

1

1. scenārijs. **Visaptveroša ES IAM stratēģija**

ES un tās dalībvalstu veiktie pasākumi tiktu efektīvi koordinēti un uzraudzīti, izmantojot konkrētus un laikā ierobežotus mērķus 2030. gadam.

2

2. scenārijs. **Tiek turpināta IAM integrēšana visās attiecīgajās ES politikas jomās**

IAM arī turpmāk būs iedvesmas avots Komisijas politisko lēmumu pieņemšanā, bet nespiedīs ES dalībvalstis sasniegt ES kolektīvās IAM apņemšanās.

3

3. scenārijs. **Lielāka uzmanība tiek pievērsta ārējai darbībai**

Tā kā ES jau ir līdere, tā varētu jaunu uzmanību pievērst tam, lai palīdzētu pārējai pasaulei panākt tādu pašu līmeni, vienlaikus veicot uzlabojumus ES līmenī.

GRAFIKS:

